

HABER SAAT 20:30'A KADAR AMBARGOLUDUR

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Sabancı'nın BUSİAD Doğan Ersöz Yılın İşadamı Ve Başarı Ödülleri Açılış Konuşması 20 Mayıs 2004 - BURSA

Saygıdeğer Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepimizi saygıyla selamlıyorum. “Doğan Ersöz Yılın İşadamı ve Başarı Ödülleri” töreninde sizlere hitap etme imkanını sağladıkları için, Sayın Başkan Ali İhsan Yeşilova'nın şahsında BUSİAD'a teşekkürlerimi sunarım.

Sözlerime başlamadan önce, bu yıl ödüle layık görülen, kendi alanlarında topluma öncülük eden kişi ve kuruluşları tebrik etmek istiyorum. Toplumsal gelişmede, bireysel ve kurumsal başarı öykülerinin önemli bir yeri olduğuna inanıyorum. Bu tür organizasyonlarla, kamuoyunun dikkatini girişimcilik, yönetim ve başarı üzerine ne kadar çekersek, meslek örgütleri, sivil toplum örgütleri olarak o kadar görevimizi yerine getirmiş oluruz.

Şimdi müsaadenizle, ülkemizin temel gündem maddeleri olan AB'ye uyum sürecindeki ve ekonomideki gelişmelerle ilgili görüşlerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

İki gün önce, 18 Mayıs 2004'de, Türkiye'nin AB'ye katılım-öncesi stratejisinin uygulanmasındaki ilerlemeler, Brüksel'de yapılan Ortaklık Konseyi toplantısında gözden geçirildi. AB Konseyi kararlarına göre, AB Komisyonu, bu yıl Aralık ayında Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yerine getirdiğini teyit ederse, tam üyelik müzakere süreci başlayacak.

19 Mayıs 2003 tarihinde AB Komisyonunun hazırladığı “Katılım Ortaklığı Belgesi”ne, 24 Mayıs 2003 tarihinde “Ulusal Program” ile verdiğimiz yanıt, Kopenhag Kriterleri'nin yerine getirilmesi için gerekli olan adımları, hem Türk Hükümeti'nin, hem de AB Komisyonu'nun ortak iradesi olarak ortaya koymuştu. 2003 yılında yapılan Selanik ve Brüksel Avrupa Konseyi toplantıları, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerinin yerine getirilmesi ile ilgili attığı adımları övdü ve hem desteğini yineledi, hem de Türkiye'nin tam üyelik perspektifini her seferinde teyit etti. Hükümetimiz, son Anayasa değişikliklerinde de gördüğümüz gibi, bu konuda kararlı adımlarla siyasi iradesini sergilemektedir. Ancak, uygulama örnekleri vermemizin en az yapılan yasal düzenlemeler kadar önemli olduğunu hatırlamamızda fayda var.

Önümüze gelen en önemli eksiklik hukuk ve yargı sistemimiz ile ilgili gözüküyor. Bu alanda, TÜSİAD olarak, geçen yıl sonunda “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Adil Yargılanma İlkesi ışığında Hukuk Devleti ve Yargı Raporu” yayınladık. Bu rapor, Anayasa Hukuku, İdare Hukuku ve Ceza Hukukunu inceledi. Türkiye'de, "Hukuk Devleti" anlayışının olmazsa olmaz koşulları olarak kabul edilen hususların eksik olması, yargının etkin işleyişine olan güveni sarsmaktadır.

Bu kaygıların modern bir toplumsal yapıda yerleşmiş olmasının, bireyin, devlete ve kurumlarına olan güveninin azalması tehlikesini doğurduğuna işaret ederek, AB'ye uyumda "Hukuk Devleti" olmanın ve bireysel ve kollektif özgürlüklerin garanti altına alınmış olmasının gereklerine dikkatleri çekmek istiyorum.

Ekonomiye gelince:

Türkiye ekonomisi bugüne kadar yaşamış olduğu küçüklü-büyükü çok sayıda krizi, çoğu kez kısa vadeli bakış açılarıyla uygulamaya konulan ve yapısal iyileştirmelerden çok piyasaları hemen etkilemeyi hedef alan önlemlerle aşmaya çalışmıştı. Ancak, bu yaklaşımlar, Türkiye'nin yapısal sorunlarının giderek büyümesine ve karmaşıklaşmasına neden olmaktan başka bir işe yaramadı. Mevcut krizler nedeniyle IMF ile şimdiye kadar 18 anlaşma yapıldı. Özellikle son on yılda bir çok ekonomik program hazırlandı. Bunlar zaman zaman yenilendi, değiştirildi fakat hiçbir zaman tam olarak uygulanamadı.

Bu istikrarsız süreçlerden dersimizi almış olmayız ki, son krizden sonra, uygulamaya başladığımız programı, hükümet değişikliklerine rağmen devam ettirdik ve bazı yapısal değişimleri gerçekleştirebildik. Ekonomik programın öngördüğü sıkı maliye ve para politikalarının meyvelerini vermeye başladığı bir 2 yıl geçirdik. IMF ile imzaladığımız anlaşmanın sonlanmasına kısa bir süre kaldı. Uygulanmakta olan ekonomik programın Türkiye ekonomisine kazandırdıklarını ve bu kazanımları sürekli kılabilmek için yapılması gerekenleri değerlendirmek açısından uygun bir dönemdeyiz.

Öncelikle, programla birlikte, ekonomik temellerdeki güçlenmenin belirginleşmeye başladığını belirtmek isterim. Enflasyon ve faizler düşerken, üst üste iki yıl, öngörülenin üzerinde büyüydük. Ekonomik ilişkilerin yeniden yapılandığı bu süreçte yüksek verimlilik artışları gerçekleştirdik, maliyetlerimizde ise önemli ölçüde gerilemeler yaşadık. Özellikle, geçtiğimiz yılın ikinci yarısında yaşanan gelişmeler nedeniyle, ekonomideki tüm göstergelerde ve beklentilerde hissedilir bir iyileşme yaşandığına hepimiz şahit olduk. Ancak, bugün gelinen noktada, enflasyonla mücadele açısından önemli kazanımlar sağlanmasına karşın, istikrara giden yolda alınması gereken daha çok mesafe olduğu açıktır.

Nitekim, son günlerde yaşadığımız gelişmeler, ekonomimizin iç politikaya, dış dünyadaki gelişmelere ve diğer muhtelif etkenlere karşı aşırı duyarlı olma özelliğini koruduğunu göstermiştir. Başta petrol olmak üzere, uluslararası fiyatlardaki artışlar, ABD ekonomisindeki gelişmelerin yarattığı olumsuz beklenti, cari işlemlerimizde Ocak ve Şubat aylarında kaydedilen 2.9 milyar dolarlık açık ve YÖK yasa tasarısı çevresinde yükselen siyasi tartışmalar piyasalarda bir hareketlenmeye sebep olmuş, kurda ve faizlerde gerçekleşen yükselme ile beklentiler dönemselsel olarak olumsuz biçimde etkilenmiştir.

Mevcut program bu gelişmelerin yarattığı olumsuzlukları bertaraf edecek güce sahiptir. Tabii, rehavete kapılmamak ve uygulamada hata yapmamak kaydıyla...

Yeniden pozitif beklenti-pozitif gelişme çizgisine oturabilmenin koşulları bellidir: Temel dengesizliklerin giderildiği bir ortamda yapısal reformlara devam etmek, bütçe disiplinine sıkı

sıkıya bağı kalmak, Türkiye ekonomisinde tarihsel olarak belirleyici rol oynamış olan siyasi güven ortamını sürdürmek ve son olarak da, IMF ile ilişkilerin 2004 yılından sonra nasıl bir şekil alacağını netleştirmek.

Yolumuza IMF ile devam etmemizin, karşı karşıya kaldığımız risklerden korunabilmemiz için gereken güvenli limanı yaratacağının, yapısal reformlarla birlikte orta ve uzun vadede sürdürülebilir büyümeyi yerleştirmenin de temellerini oluşturacağının altını bir kez daha kuvvetli biçimde çizmeliyiz.

Bir konuya dikkat çekmek istiyorum: Makroekonomik politikaların başarısı kısa dönemli büyüme-küçülme devreleri ile değil, uzun dönemde sürdürülebilir bir büyüme performansı ile ölçülmektedir. Makroekonomik dengeler açısından altyapısının yeni yeni iyileşmeye başladığı ekonomimizde ise, her küçülmeden sonra hızla sağlanan yüksek büyüme “başarı” olarak nitelendirilmiştir. Geçtiğimiz iki yıldaki yüksek ekonomik büyümeye rağmen son beş yıldaki reel büyüme ortalaması %1’in altında gerçekleşmiş, birbirini izleyen büyüme ve küçülmeler istikrarsızlığın göstergesi olmuştur. Bu durum, sürekli gelmemesinden şikayetçi olduğumuz yabancı sermayenin Türkiye’yi neden tercih etmediğini de biraz olsun açıklamaktadır.

Bu analiz bize, aynı zamanda, Türkiye’nin en önemli eksiklerinden birinin de sanayi ve hizmet sektörlerindeki önceliklerimizi, kaynak dağılımlarımızı belirleyecek bir stratejiden yoksunluk olduğunu göstermektedir. Avrupa Birliği’nin benimsemiş olduğu Lizbon Stratejisi’nin derinlemesine analiz edilmesi ve gerekli paralellikler gözetilerek Türkiye için orta ve uzun vadeli bir strateji hazırlanması önümüzdeki dönemin en önemli gündem maddesi olmalıdır.

Bunun, sosyal bir yara olan işsizliğe çare üretebilmek için de zorunlu olduğunu görmeliyiz. TÜSİAD olarak, geçtiğimiz sene kamuoyuna sunduğumuz “Türkiye’de İşgücü Piyasası ve İşsizlik” konulu raporumuzda, tarım-dışı işsizlik oranının azaltılabilmesi için her sene 550,000 yeni istihdam yaratılması gerektiğini öngörmüştük. 2003 yılında 200,000 civarında insanımıza istihdam yaratabildik ama, bu rakamla ihtiyacın çok altında kalmış olduk. Diğer bir deyişle, ekonomik temellerdeki iyileşmenin işgücü piyasalarına yansımaları gerçekleşemedi; yeterli istihdam olanakları yaratılamadı ve işsizlik sorunu ciddiyetini korudu. Bu yüzden, belirlenmiş stratejiler doğrultusunda yeni üretim kapasiteleri yaratılarak sürdürülebilir bir ekonomik büyümeye kavuşmak Türkiye için son derece önemlidir.

Değerli konuklar,

AB’ye uyumun gereklerinden ve ekonomik performansımızı koruma ve geliştirme çabamızdan gözümüzü hiç ayırmamamız gerekiyor. Ancak bütünüyle ve başarı inancıyla bu hedeflere kilitlenirsek, toplumsal barış, refah ve demokrasi konusunda Türk toplumunun taleplerine cevap verme imkanını bulabiliriz. Millet olarak, tarihimize baktığımızda, bir şeyi kuvvetle isteyip de yapamadığımızı hiç şahit olmadık.

Sözlerime son vermeden önce, bir kez daha ödül sahiplerini tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.